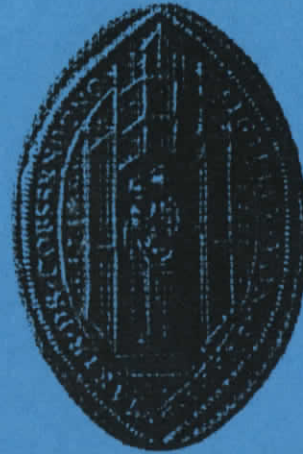

Corsendonk[®] bier

ZALIG GENIETEN

Distr.: N.V. Brouwerij Corsendonk 2360 Oud-Turnhout Tel. 014/ 41.39.72

8 ste jaargang 1991
nr. 2 juli

Corsendonca

Kantoor van afgifte: Oud-Turnhout
Trimestrieel tijdschrift

v.u. H.Miguet
Sprinkhaanweg 4
2360 Oud-Turnhout

VOOR AL UW FEESTEN

ALTA RIPPA

**Engelstraat 6 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/ 67.12.71**

VERZEKERINGSKANTOOR

JAN AERTS

ALLE VERZEKERINGEN

**St.-Antoniusstraat 20 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/ 42.30.92**

Voorwoord.

Het regenachtige voorjaar heeft duidelijk zijn sporen nagelaten op Corsendonca. Met heel wat vertraging verscheen het eerste nummer van ons driemaandelijks tijdschrift. We hopen dat dit meer uitgebreide nummer de opgelopen vertraging ruimschoots zal goedmaken.

Vrijwilligerswerk staat of (en) valt met de mensen die er onbezoldigd hun vrije tijd voor wensen op te offeren. Wanneer de persoonlijke situatie er dan voor zorgt dat de vrije tijd beduidend minder wordt, dan kan het gebeuren dat het vrijwilligerswerk hieronder gaat lijden. Het is dan misschien een troost dat het niet alleen onze heemkundekring is die hiervan last heeft, toch willen wij dit niet gebruiken als alibi. We blijven proberen om "Corsendonca" op tijd en goed gevuld aan onze leden aan te bieden. Met vallen en opstaan...

Het minder goede weer van de voorbije weken kan ook positief aangewend worden, want ook tijdens de zomermaanden blijft ons museum toegankelijk. Elke eerste zondag van de maand kunnen geïnteresseerden de verschillende tentoonstellingen op de zolder van het oude gemeentehuis komen bekijken. En dit kan dan een aanzet zijn voor een meer actievere interesse voor ons ver en nabij verleden. De heemkundekring Corsendonca zet zijn deuren voor nieuwe actieve leden steeds open. Regen of geen regen.

Wim van Hout

Albert SOHIE.

(Herinneringen die Louis Bastiaensen(1) aan de kunstschilder heeft)

Wie was Albert Sohie ?

Albert Sohie werd geboren te Hoeilaart op 8 september 1873. Hij zag omstreeks de eeuwwisseling met lede ogen de bebouwingsdichtheid in zijn eigen streek toenemen. Als kunstschilder voelde hij zich bijzonder aangetrokken door het, in het begin van deze eeuw nog ongerepte, Kempense natuurschoon. In de Turnhoutse Kempen werd hij zozeer gecharmeerd door de Liereman, dat hij in 1908 in Oud-Turnhout terecht kwam.

Sohie kwam "in de kost" bij Eugène Surinx (2), leraar aan de tekenacademie te Turnhout, die in de Kerkstraat in het oude postkantoor woonde. Rechtover het huis waarin Sohie woonde, bevond zich het "nieuwe" postkantoor, bewoond door koster-postmeester Jef Claesen, eveneens gekend als kunstschilder(3).

Achter het huis langs de Kerkstraat had Sohie een grote tuin met meerdere vijvertjes, oude bochten van de rechtgetrokken Aa. Aan de overzijde van de rivier liet hij in 1910 een ruim atelier bouwen : het Schildershof. Dit gaf de kunstenaar een prachtig uitzicht op de Aa en de omliggende akkers, weilanden en natuurlandschappen.

Albert Sohie overleed plots in 1927. Als landschapsschilder was zijn naam ver buiten de Kempen gekend.

Sohie, een zonderling ?

De kunstschilder had zeer weinig contact met de bevolking van Oud-Turnhout. Tot zijn vrienden mogen Eugène Surinx, Jef Claesen en meester De Bruyne gerekend worden. Het meest hield hij van eenzame wandelingen doorheen zijn geliefde Liereman. Zo zien we hem trouwens ook afgebeeld op een vrij veel verspreide prentbriefkaart uit die periode.

Sohie had jacht- en visrecht voor gans de Liereman, hoewel hem enkel het landschap waarin hij de inspiratie voor talrijke van zijn schilderijen vond, interesseerde. Hij liet in de Liereman een "schildersatelier" bouwen; dit was een barak die op wieltjes over rails kon verplaatst worden.

Sohie hield van de natuur; hij was in feite ook in hart en nieren een natuurmens. Zo vernamen we uit getuigenissen dat hij vrijwel dagelijks een bad nam in de Aa. Dit riviertje was toen niet alleen properder dan de dag van vandaag, maar ook veel dieper, vooral in de bochten, .

Getuigenissen leren ons ook dat de kunstschilder, ondanks het feit dat hij weinig omging met de bevolking van Oud-Turnhout, een groot hart had voor mensen. Zo mochten behoeftige gezinnen meermaals bij Mie Van Gestel, die een kruidenierswinkel uitbaatte in het dorp (4), winkelwaar kopen op rekening van Sohie. Anderzijds wist ook pastoor Floren van dit grote hart af. Alhoewel Sohie als vrijdenker nooit in de kerk kwam, ging pastoor Floren bij de schilder zijn hart luchten over het feit dat het tijdens de winterperiode in de kerk zo koud was dat veel mensen thuisbleven. De kunstschilder schonk voor de kerk een kachel met een partij kolen, zodat de pastoor zijn gelovigen in een verwarmde kerk kon verwelkomen.

Het Schildershof

In 1910 liet Sohie op de oever van de Aa het Schildershof bouwen. Dit prachtige ruime gebouw, met toren en grote ramen, deed enkel dienst als schildersatelier voor de kunstenaar.

Daarnaast had hij hierin ook een zeer uitgebreide wijnkelder ondergebracht. Hij kocht in Frankrijk wijn aan, die per trein naar Turnhout werd gebracht. De wijn werd in het Schildershof in flessen en in houten vaten bewaard. Later hebben nog heel wat Oud-Turnhoutse huismoeders de helft van een doorgezaagd wijnvat uit de kelder van het Schildershof als waskuip gebruikt. De wijnkelder van Sohie moet wel omvangrijk geweest zijn. Toen er in 1935 wijn gestolen werd, verklaarde de schatter voor de rechtbank dat hij niet wist of er 50 of 500 flessen werden ontvreemd. Wanneer dan dr. Denisty (5), na het overlijden van de heer Surinx, die het vruchtgebruik van de eigendom van Sohie had gekregen, de rest van de wijn kwam ophalen, liet hij 7 vrachtwagens vol laden.

Albert Sohie moet wel een zeer bemiddeld man geweest zijn om een dergelijk gebouw te laten oprichten, dat alleen dienst deed als schildersatelier en wijnkelder. Dit mag ons ook niet verwonderen wanneer we weten dat vader Sohie in Hoeilaart de pionier van de serreteelt was. Deze man was huisknecht, en kreeg op een

gegeven ogenblik van zijn heer geld om een serre te bouwen. De opbrengst van het eerste jaar zou volstaan hebben om zijn schulden af te betalen en om reeds een tweede serre te bouwen. Te oordelen naar de intresten die Eugène Surinx na de dood van Sohie van diens nalatenschap opstreek, schatte men dat vermogen op een kleine 30 miljoen, wat voor het einde van de jaren twintig zeker niet onaardig kan genoemd worden.

Het Schildershof had zeer veel te lijden na de dood van Sohie. Eugène Surinx, die het vruchtgebruik had, interesseerde zich alleen maar voor de wijnkelder en onderhield het gebouw niet. Het dak begon te lekken, zodat het Schildershof er na enkele jaren biezonder slecht ging uitzien. Na het overlijden van Surinx verkocht dr. Denisty het gebouw aan de heer Ceulemans, die het liet verbouwen tot een bewoonbaar pand. De gronden van Sohie langs de Kerkstraat werden toen verkaveld en verkocht.

Voetnoten :

- (1) Louis Bastiaensen was de zoon van Jan Bastiaensen, die als hovenier in dienst van Albert Sohie werkte. Louis heeft als kind de kunstschilder gekend.*
- (2) Eugène Surinx werd geboren te Gorssum op 4 mei 1851 en kwam zich in Oud-Turnhout vestigen in 1885.*
- (3) Jef Claesen werd geboren te Oud-Turnhout op 25 april 1878. Hij kreeg de inleiding in de schilderkunst van Eugène Surinx en werd later een zeer goede vriend van Albert Sohie.*
- (4) De kruidenierswinkel van Mie Van Gestel werd uitgebaat waar momenteel de cremerie Smets is.*
- (5) Dr. Denisty was de schoonbroer van Albert Sohie. Vermits deze laatste kinderloos bleef, was Denisty de erfgenaam van de goederen van de kunstschilder. Eugène Surinx kreeg na het overlijden van Sohie het vruchtgebruik van diens bezittingen, zodat dr. Denisty ze pas kon verkopen na de dood van Surinx.*

Het vervolg van de herinneringen van Louis Bastiaensen aan kunstschilder Albert Sohie verschijnt in het volgende nummer van ons informatieblad.

Hugo Miguet

Aantekeningen van een dorpspastoor.

Inbraak in de Sint-Bavokerk

(nota, geschreven door de E.H. Kersselaers, pastoor van Oud-Turnhout)

1840 tusschen den 30 April en den eersten Mey des nachts zijn de dieven langs den Noorden kant met een hak uyt de venster te breeken, de eersten achter den bigstoel van den Pastoor in de Kerk gekoomen. De leeder om deze venster te beklimmen hebben sy uyt de schuur van Adrianus van den Ackerveken naebij de Pastory gehaelt, en hebben met eene der Eysere Barijkens van de venster den offerblok staende voor het beld van onze L. Vrouw, te weeten eenen Kooperen trefter opengebroomen waer uyt circa 5 francs is uytgehaelt. D'andere offerblokken hebben sy ook getracht maer niet opengekreegen. Verders hebbe ik niet kunnen bespeuren dat sijeenigen anderen aenleg van imbreuk nog aen het Tabernakel nog sacrijsteyn gewaegt hebben, soo dat sij al wel maer geld gesogt hebben of wel den tijd hun gemankeert heeft om verdere poogingen te doen. Hebben aenstonds door eene der Kerkmeesters de overdragt doen doen aen den commissaris van pollitie te Turnhout, welken met de wet is koomen inspectie te neemen en een proces verbal heeft gedresseert.

quod Attestor P. Kersselaers
Pastor

Zitting Kerkfabriek Sint-Bavo 1840

Zitting van den 26 april 1840 waer in is beslooten als volgt.
Ingezien dat volgens het Decreet van het jaer 1809 ieder jaer den oudsten dienenden Kerkmeester moet afzien van de fonctie van Kerkmeester of ophouden van lit te zijn van den fabikenraed, soo heeft op het aenzoeck van den Eerweerden Heer Pastoor, en voorzitter den zelven, den fabriken raed zig vergadert ten zijnen

huysen ten eynde aen dese wet te voldoen, en heeft met eenheyd van stemmen het aftreedende lid Petrus van Gorp weerom ingekoosen den 26 April 1840.

Aldus gedaen te Oudturnhout
26 April 1840

waeren tegenwoodig
Den Eerw. Heer Pastoor P. Kersselaers, voorzitter,
Petrus Janssen, Petrus van Gorp, Joannes Baptista Van Miert,
Joannes Janssens en Franciscus Stynen.

(uit de geschriften van pastoor P. Kersselaers, parochiearchief Sint-Bavoparochie Oud-Turnhout)

Hugo Miguet

De adoptie van Dumbrava, een brokje "hedendaagse" geschiedenis.

1989 zal de geschiedenis ingaan als het jaar waarin het "Ijzeren Gordijn" tussen Oost- en West-Europa werd gesloopt. Nadat Polen, Hongarije, Tsjechoslovakije en Oost-Duitsland zich van hun kommunistisch regime hadden ontdaan, volgde de bloedige "Kerstrevolutie" in Roemenië, waarbij het Ceaucescu-regime omver werd geworpen.

Het hele tumult heeft ook in Oud-Turnhout zijn sporen nagelaten. Aanvankelijk aarzelend begonnen, resulteerde het medeleven van Oud-Turnhout met de ellende van dit land in een adoptie van het Roemeense dorp Dumbrava en een spontane hulpactie tijdens de kerstdagen van 1989. Onlangs vertrok een Oud-Turnhoutse delegatie bestaande uit Burgemeester Jef Kersemans, Cyriel Meeus, Jos Vinckx, Jan Sels en Dirk Peeters naar het geadopteerde dorp. Verslaggever Dirk Peeters schreef uitgebreide reisnota's. Opdat dit verslag in zijn totaliteit bewaard zou blijven, geven we u de volledige tekst, nadat we eerst de gehele situatie vanaf het begin aan de hand van krant artikels hebben geschetst.

Reeds lang voordat de enorme machtsverschuivingen in Oost-Europa zich aankondigden, werd de adoptie van een Roemeens dorp op de agenda van de gemeenteraad geplaatst. In "Het Volk" van 8 maart 1989 lezen we onder de titel "De Europese gedachte": "Tijdens de vorige gemeenteraadszitting werd als laatste punt van de agenda een motie tegen de afbraak van 8.000 dorpen in Roemenië behandeld. Raadslid Peeters schetste de Roemeense situatie en lichtte de motie toe, uitgaande van de Liga voor de Rechten van de Mens. Onder het mom van een herstructuratieplan wenst president Ceaucescu 8.000 dorpen met de grond gelijk te maken en de inwoners te verplaatsen naar ghetto's. In de motie wordt gevraagd om één van de bedreigde dorpen te adopteren door de gemeente, en de inwoners hieromtrent in te lichten. Peeters verantwoordde zijn verzoek in het kader van de herwaardering van de gemeenteraad. Burgemeester Kersemans antwoordde dat zijn fractie meeleeft met de problemen die zich in Oost-Europa voordoen, maar dat hij van mening is dat de gemeenteraad, overeenkomstig de gemeentewet, enkel beslissingen dient te nemen in zaken die raakpunten vertonen met de gemeentelijke belangen. "Er zijn vele problemen in de wereld", zo stelde de burgemeester, "en als er voor elk probleem een motie ingediend moet worden, dan liggen er elke zitting tientallen verzoeken". Jos Hollants was de mening toegedaan dat Oud-Turnhout best zo'n dorp kan adopteren. Verwijzend naar de beleidsnota inzake ontwikkelingssamenwerking, die staande de zitting aan de raadsleden werden uitgedeeld, stelde hij: "Als initiatieven als broederlijk delen en actie Polen wel kunnen, waarom deze motie dan niet?" Burgemeester Kersemans stelde daarna voor om de goedkeuring uit te stellen totdat alle fracties de tekst uitgebreid hebben kunnen doornemen. In een verwarrende stemming werd de goedkeuring dan ook voorlopig uitgesteld."

Na de grote vakantie wordt de problematiek nogmaals op de agenda van de gemeenteraad geplaatst. In "Gazet van Antwerpen" van 28 september 1989 lezen we onder de kop "Ook Oud-Turnhout adopteert een Roemeens dorp": "Voor de derde maal had Agalev de problematiek van de adoptie van een Roemeens dorp op de agenda laten zetten. De meerderheid blijft principieel tegen het aanvaarden van moties die niets met de gemeente als dusdanig te maken hebben, maar wenst nu een uitzondering te maken, omdat het initiatief uitgaat van verschillende socio-kulturele verenigingen en alle politieke partijen. Dirk Peeters had wel kritiek omdat het gemeentebestuur zo lang heeft gewacht om tot de adoptie over te gaan. Burgemeester Kersemans hoopte dat dit initiatief geen pro forma aangelegenheid

wordt en dat er iets konkreets gaat gebeuren.”

De gebeurtenissen in het latere najaar doen alles in een stroomversnelling belanden. Het einde van de diktatuur van Ceaucescu was bijzonder bloedig. Midden in de verwarde gevechten liet V.T.M.-journalist Danny Huwé, tijdens de kerstnacht, het leven. In Vlaanderen, en vooral in de Kempen kwam de hulpverlening spontaan en snel op gang. In “Gazet van Antwerpen” van 26 december 1989 lezen we onder de titels “Met Kerstmis zijn alle mensen van goede wil - Turnhout pionier in hulpactie voor Roemenië” over Oud-Turnhout: “Ook in Oud-Turnhout kwam er spontaan een hulpactie op gang. Op vraag van de stad Turnhout werd zondag een inzamelpost voor voedsel en kleding in de heischuur van Oosthoven op poten gezet. De Agalev-afdeling die enkele maanden terug flink geijverd heeft voor de adoptie van een Roemeens dorp, koördineerde de actie. Via een telefoonketting werden alle politieke partijen en sociale verenigingen van de gemeente bereikt. Onmiddellijk waren alle politieke fracties bereid om het initiatief daadwerkelijk te steunen, zodat de gemeente werd gemobiliseerd en de inzameling ondanks de korte voorbereiding bijzonder snel op gang kwam. De financiële bijdragen worden gestort op rekening van Artsen Zonder Grenzen. Maandag kwam de actie volop op gang. In totaal werden 2,5 ton etenswaren, 20 kubieke meter kleding en 8.800 BEF ingezameld.”

Enkele dagen later kreeg de gemeente de naam van het geadopteerde dorp. In “Gazet van Antwerpen” van 16 januari 1990 staat onder de titel “Oud-Turnhout adopteert Dumbrava”: “Tijdens het vragenkwartiertje zei burgemeester Kersemans dat Oud-Turnhout het Roemeens dorpje Dumbrava heeft geadopteerd. Op vraag van Dirk Peeters wanneer men contact gaat opnemen met het dorp, antwoordde de burgemeester dat men nog even afwacht en contacten probeert te leggen met de politieke afgevaardigden van Dumbrava. “De adoptie zal geen formele daad blijven”, zei Kersemans. “We denken er aan om de adoptie in de begroting in te schrijven.” Naar aanleiding van de voorbije kerstactie voor Roemenië dankte Jef Kersemans Dirk Peeters en alle mensen die meewerkten aan het initiatief.” Na een uitgebreide voorbereiding vertrok op paasmaandag 2 april 1991 een Oud-Turnhoutse delegatie naar Dumbrava. Hierna volgt (een eerste deel) van het verslag :

“De reis voorbereiding.

- Adoptiedorpen Roemenië
Gemeenteplein 26

1700 ASSE

(02) 452.47.57 Fax: 02/452.21.33

- Artsen zonder Grenzen
Deschamphelerstrat 24

1080 BRUSSEL

(02) 425.03.00

- Roemeense ambassade
Gabriellestraat 105

1180 BRUSSEL

(02) 345.26.80

(2 dagen per week geopend: woensdag en vrijdag - best vooraf bellen)

- Per persoon: - Internationaal paspoort
 - Visum voor 14 dagen
Dit visum is gratis voor hulptransporten;
daartoe is nodig:
 1. machtiging A.D.R.
 2. verklaring Burgemeester in vervanging van C.15
 3. pro-forma faktuur
 4. Laisser passer de frontière
 5. Vragenlijst van de Roemeense ambassade
 - 4 pasfoto's per persoon
 - internationale mutualiteitsverzekering
 - bloedgroepkaartje
 - eigen medisch materiaal oa. injectienaalden
- Reispechverzekering met uitbreiding voor Roemenië
- Chauffeurs: - medische controle voor personenvervoer
 - controle oogarts
 - internationaal rijbewijs
- OMOB verzekering tegen diefstal voor gehuurde video
- T 2 documenten, via de firma De Wolf Transport
kopies van de pro-forma facturen voor elke grensovergang.
- Kleine attenties voor de Roemeense grens (stylo's, koffie, kuttermesjes)
- Herkenningsbord aan de auto: Dumbrava - Oud-Turnhout, België - Roemenië
- Belgische ambassade in Boekarest: 11.42.12

13

14

Ambassadeur privé : 11.77.14

De reis praktisch.

- Periode : 01/04/1991 - 06/04/1991

- Deelnemers : - Jef Kersemans
- Cyriel Meeus
- Jos Vinckx
- Jan Sels
- Dirk Peeters

- Vertrek : Oud-Turnhout, 01/04/91 om 6.00 uur - 38.600 km

- Aankomst : Oud-Turnhout, 06/04/91 om 20.30 uur - 42.400 km.

- Reisweg : Oud-Turnhout - Meerhout - Geel E313: Hasselt - Luik; A601: Aachen

- E40: Grens Eynatten - Köln - Kerpen A61: Koblenz - Bingen E42: - Mainz -

A3: Offenbach - E42: Aschaffenburg - E41: Würzburg - Furth - Nürnberg E56:

Regensburg - Passau (grens Oostenrijk) - Suben - Wels - Ansfelden - Enns -

Amstatten - E60: St. Pölten - Wien Swechat - Brück a/d Leitha - Nickelsdorf

(grens Hongarije) E60: Győr - Tatabanya - Budapest - Bors - Roemeense grens)

Oradea - Dumbrava - Cluj.

Opmerking: De terugweg: Vanaf Frankfurt M3: Koblenz - Köln - Heerlen -

Lummen - Geel - Oud-Turnhout.

- Auto : V.W. schoolbus (Gemeente Oud-Turnhout) 1700 cc

CVA 825

met affiche : Dumbrava - Oud-Turnhout

Roemenië - België

- Chauffeurs : - Cyriel Meeus
- Jos Vinckx

Na medische keuring en controle oogarts en met internationaal rijbewijs.

- Overnachting : HOTEL "GARNI"

Dr. Josef Rumpler

Altstadt 86

A 2460 Brück/Leitha

Niederösterreich

Tel.: 02162/2739

- Adressen te Cluj : - Village Roumains

Strada Universitadi

Camera 7/9

3400 CLUJ 00-40-51-85.916

Fax: 00-P40-51-11.447

- Artsen Zonder Grenzen

Dr. Louis Lange

Casa Tineretului (Hotel)

Strada 53-55

3400 CLUJ

- Verdeelorgaan A.Z.G.

Office Pharmaceutique

Maria Polinicencu

Estrada Maiakowka 2

3400 CLUJ

- De zending : - Het pakket per gezin:

2 lampen

1 pak koffie

Tuinzaden (met Roemeense vertaling)

Porties Confituur

Perdolan met Roemeense bijsluiters

Voorstellingstekst Oud-Turnhout

- Zending Artsen Zonder Grenzen

Injektienaalden en spuiten

5 x kabinetsuitrusting (medikamenten)

perdolan

verpleegschorten

- Bloeddrukmeter voor de dorpsarts

- 5 voedingspakketten voor de gastgezinnen

- Streekbier

- De schenkers : Geneesmiddelen : Karel Vandenhaute

Janssen Pharmaceutica

Zaden : Herman De Ceuster van D.C.M.

Landelijke Gilde van Oud-Turnhout

Lampen en koffie : Gemeentebestuur van Oud-Turnhout

- Dokumentatie : - foto's en dia's
 - video-montage
 - verslag

- Tankbeurten : 01/04: Wurzburg - Spessart (D) 55 1 57,8 DM

01/04: Haag (A) 52 1 423 Os

02/04: Bors (H) 34 1 1200 Ft

02/04: Budapest 28 1 980 Ft

05/04: Bruck - Neudorf (A) 49 1 400 Os

06/04: Velburg - Jura (D) 59 1 61 DM

In Hongarije zijn er geen dieselboms nodig. Na Budapest worden de tankstations eerder schaars, dus best op de autoweg "E 60" voor Budapest voltanken en nogmaals voor de Roemeense grens."

In het volgende nummer verschijnt het uitgebreide reisverslag-dagboek van de Oud-Turnhoutse delegatie.

Wim van Hout

Corsendonca Literair.

In de reeks van "Corsendonca Literair", over de minder gekende verhalen en verhaaltjes van Leo Op de Beeck, publiceren wij een eerste deel van "De Ommegang der Doden".

Ergens weet ik een kerksken staan, landelijk en lief. Zijn spits torentje steekt parmantig boven de huizen uit. Niet te hoog, want het is een kerksken van een simpel dorp in een stil en nederig land, maar hoog genoeg om al de huizen en het land daar omheen te kunnen overschouwen, er over te waken en goed te houden. Na elke dag, als het avond wordt, lijkt het of het zich naar de huizekens daar beneden toebuigt, als vreesde het er een van kwijt te geraken in de komende nacht. Aan zijn voet liggen de doden van het dorp begraven. Die liggen daar goed en ze worden nooit vergeten. Met op elk graf hetzelfde houten kruisken, zwart met witte letters. Waar de kinderen begraven liggen zijn de kruiskens helder blauw en die hebben er hun eigen hoekje langs de zonnkant. Er is een beukenhaag rondom het kerkhof, kortgeknipt en schoon recht gehouden. Dan is er een brede hardgetreden wandelweg en weer een haag, hoger dan de eerste en even fraai. Over die weg, tussen de twee hagen, gaat elk jaar de processie, eer de omgang begint door de ene dorpsstraat en verder langs de veldwegen om het hele dorp heen. Zo wil het de pastoor, die een wijs en heilig man is, oud en al vele jaren op de parochie.

"Onze doden," zegt hij, "onze dierbare doden, zij moeten onze processie horen gaan."

Want zo is hij, die pastoor, dat hij geen zondag laat voorbijgaan zonder te spreken over zijn afgestorven parochianen. Hij kan het weten, zegt hij dan, hoe goed en schoon ze allemaal gestorven zijn. Ze liggen daar vlakbij, ze horen en weten alles van wat er in het dorp leeft en roert. En daar moeten ze voortdurend aan denken, bij al hun doen en laten, zodat geen van de doden zich uit schaamte of ergernis hoeft om te keren in zijn graf.

Het kerksken is het eens met zijn pastoor, staat daar met zijn torentje als een vermanend opgestoken vinger, om de mensen te helpen onthouden wat hun zo dikwijls wordt gezegd.

Van de westkant van het dorp, waar de molen staat, van de noorderkant, waar de

heide haar aanloop neemt naar de verre bossen toe; van de oosterkant, waar de beemden zijn en de beek met de waaibomen; van de zuiderkant, waar de meeste huizen staan, van overal op afstand bekeken is het kerksken schoon en lief. En goed, lijkt het zo vriendelijk en bezorgd op alles neerkijkt met zijn twee ogen aan elke kant. In een van de galmgaten langs de zuidkant zit een plank scheef. Zo lijkt het of het kerksken de mensen vertrouwelijk toepinkt. Ja, het weet alles van hun leventje daar en het ziet veel door de vingers. Maar om het uur laat het zijn stem horen, kort en klaar. Want de mensen mogen nooit zo opgaan in hun denken en doen dat zij er hun kerksken bij zouden vergeten en waarom het daar staat.

De pastoor heeft intussen over zijn parochianen niet te klagen, kijk ze allemaal van goede wil zijn.

Op één enkele na.

Die ene, die wil van geen vrede en van geen liefde meer weten. Die is boos en die wrokt, om alles en om iedereen. Die wil het kerksken niet meer zien staan, hij wil de woorden van de pastoor niet meer horen en hij wil Onze Lieve Heer niet meer kennen. Omdat Die hem geraakt heeft, diep geraakt, lijkt Onze Lieve Heer de mensen, echter steeds om hun bestwil, soms treffen kan.

Die man, de mensen noemen hem Broos, lijkt ze daar van geen lange namen houden. Hij is de molenaar van het forp en voor iedereen een goede bekende, en tot dan toe ieders goede vriend. Tot dan toe, tot dat gebeurde waar de man zo boos om werd en om wrokken ging.

Aan de westkant van het dorp, wijdbeens schorend op zijn vier stenen voetblokken, staat de molen van Broos. Een houten molen, grauw en verweerd en bij ontij krakend in al zijn voegen, maar hoog en stout in de wind nog. Wind en weder hadden geen vat op hem, maakten hem almaardoor sterker nog. De door vorst en hitte verwrongen stutbomen zijn hard als teen, men slaat er een nagel op krom. En al het getimmerte van winden en kap van deugdelijk eikenhout, doortrokken van de teer welke er jaar na jaar werd opgestreken.

Zo staat daar de molen van Broos. Van Broos-van-de-mulder, zeggen de mensen, lijkt ze ook zijn vader Broos-van-de-mulder hebben geheten. Nog een andere Broos heeft de molen daar gebouwd. En alle drie hebben ze van de molen en van hun werk gehouden. Want het is een schoon en vrij leven mulder te zijn. Zoals zijn vader en zijn grootvader genoot Broos er van, elke dag. Van ver zag hij de boeren komen aanrijden over de zandwegen. Dan stonden ze daar, Broos op de molen en de boeren daaronder in de bak van hun kar, bezig alleen met het nakijken

van de rijzende of dalende zak, met het kloshout aan de krop, draaiend aan de reep. Dat was schoon werk en daar hadden boer en mulder hun plezier aan.

Voor Broos zelf was er het plezier van het malen nog, waar hij het zo van hebben kon, vooral bij wintertijd. Dan heeft het koren goed uitgezweet op de hoevezolders en dan waren sommige dagen zo vol wind, die met brede stromen en felle stoten kwam aanwaaien naar de molen toe. Dan waren er de dooiweders met de bulderwind, wanneer hij almaardoor spieden moest door het kijkgat naar de waaibomen ginder bij de weidebeek. Bogen die plots te diep hun koppen, dan sprong Broos naar het remzeel. Eén forse zuk en de vang zat er op. Broos liet er zich nimmer door verrassen en lachend stond hij de gierende hoos na te kijken, hoe zij de bomen geselde verderop en het stro met heelder bossen uit de hoevedaken plukte. Dat waren bewogen dagen, dat was echt muldersleven.

's Avonds zag Broos, de laatste van allemaal, de zon ondergaan. Dan hield hij zijn molen stil, rolde de zeilen op en zette de wieken in kruis. Lijk hij dat van zijn vader leerde: "Zet hem in kruis, dan houdt de boze zijn poten thuis." En langs het kronkelpaadje daalde hij af van de molenberg, moe van het lange staan en het sjouwen met de zakken meel, maar met een tevreden hart omdat er weer een dag goed besteed was geworden.

Ook waren er af en toe in het jaar de nachten waarin hij malen bleef als er in dagen geen wind was geweest en de boeren krap zaten met het meel. Terwijl overal de mensen sliepen stond Broos moederziel alleen bij zijn werk. Vrees heeft hij daarbij nooit gekend. Het steunen en schudden en kraken van de molen verontrustte hem niet. Hij wist hem deugelijk en sterk. En met de stemmen van de wind, in al hun toonaarden, was hij sinds lang vertrouwd. Onder al de geluiden hoorde hij de zware ondertoon van de ronkende steen, de stem van zijn molen. Dat schonk hem een gevoel van veiligheid. Hij was daar niet alleen, ook de molen was er. Die sprak tot hem, die zei dat het schoon en goed was wat zij samen deden. Hoe donker en ruw ook de nacht, hoe nar de wind ook floot en gierde, Broos stond er rustig bij de schuif, te kijken naar het glijdende meel over de glimmend gladde plank en liet het af en toe, warm als het was, over zijn handen spoelen. Hij voelde dat aan als het strelen van iets dat hem zeer lief was. ALs de handjes van het kleine Broosken thuis...

Ofwel stond hij te spieden, terwijl het meel de zakken vulde, door de kijkgaten links en rechts in de molenwand. Vaag doemden voor hem op de omtrekken van de kerk en van de huizekens. En, dieper in de nacht, ver uit elkander en zwarter

dan het omliggende land, de boerenhoven. Zag hij ergens licht schemeren dan wist hij dat er daar iets gaande was. Daar was een mens ziek, daar werd een kind geboren of daar was iets te doen in de stal. De volgende dag hoorde hij daarvan. Drie keren in zijn muldersleven zag hij een hoeve branden en was hij de reddende engel geweest die de koster liep wekken en samen met hem de noodklok luidde. De mensen waren er hem dankbaar voor en velen gingen geruster slapen als ze Broos nog aan 't malen wisten.

Van op de molen leefde Broos elk gebeuren in het forp mede. Hij zag de jonge boeren met hun bruid naar de kerk komen en hoe ze later hun kinderen ten doop brachten. En hoe van hier of daar een hoeve de oude boer of boerin, want het gebeurde zelden dat er jonge mensen stierven, ten grave werd gevoerd. Al over die eigenste zandwegen, die verloren lopen achter de houtkanten en verder weer opduiken naar de hofsteden toe.

Zo kende Broos het hele dorp, zo wist hij heel veel van de mensen. En al die mensen vonden hem een goede vriend.

Zo was die Broos er een, die Broos-van-de-mulder.

En zo staat daar die molen, in één lijn met het kerksken en de huizekens langs de straat. Zo begroeten ze elkander elke morgen en beginnen samen de nieuwe dag. De molen slaat zijn kruisen in de wind en het kerksken houdt het zijne hoog naar de hemel toe, beide één in hun zorgen voor het dagelijks brood en het eeuwig welzijn van de mensen in de huizekens verderop in de straten rondom in het veld.

... Tot het gebeurde met Brooskens van Broos-van-de-mulder.

Vijf kinderen had Broos. De vier eerste waren meisjes. Verscheidene jaren later, toen de mulder en zijn vrouw geen opvolger meer durfden te hopen, werd de jongen geboren. Hij zou met de tijd de volgende Broos-van-de-mulder worden. En daar was de tegenwoordige Broos zo gelukkig om. Dat deed hem fluiten bij zijn werk en de handen ineenvringen van plezier als hij van op de molen zijn Broosken zag spelen ginder in de tuin van het molenhuis. Nog voor het jongskken lopen kon nam hij hem op zijn arm mee de molen op, liet hem piepen door de kijkgaten en met zijn handjes graaien in het meel. En toen Broosken zijn beentjes had leren gebruiken, liet hij hem alleen de trap opklefferen, trede na trede, met handen en voeten. Hij volgde de dreumes op de voet, de armen gespreid, gereed om de kleine op te vangen zo hij misstappen moest. Broosken kraaide van de pret en had hoegenaamd geen schrik op die hoge, wiegende trap. Dat was Broos naar de zin.

“Hij heeft muldersbloed!” lachte hij dan.

En Broosken groeide almaardoor, was zes jaar geworden en zou met de komende Bamis naar school gaan...

Broos heeft het onder zijn eigen ogen zien gebeuren...

De maalterin had van de meibede vaart naar Scherpenheuvel voor Broosken een vlindernetje meegebracht, een geel-met-rood netje aan een groen stoksken. Broosken was er danig mee in zijn schik en werd meteen een verwoede vlinderjager.

Die dag... De zon scheen mild en op een warme bries, met voluitgerolde zeilen, draaide de molen. Boven de groentebedden in de tuin van het molenhuis dartelde een buitengewoon mooie vlinder, een met vele en helle kleuren, rood en geel en bruin. Broosken had er zo nooit een gevangen. Het werd een wilde jacht, de hele tuin rond. De vlinder was Broosken telkens te slim. Het jongetje mocht zo rennen, of de begeerde buit onhoorbaar besluipen, voetje na voetje, het mooie diertje fladderde steeds op het laatste nippertje wag, vlak voor het neersuizende net. Tot het met een plotse, hoge vlucht over de tuinhaag zweefde. Broosken gaf het daarom niet op. Hij wist daar een gat in de haag, kroop er door en stormde de dansende vlinder na over de ronding van de molenberg. Broosken was zo in de jacht begaan dat hij alleen nog oog had voor de vlinder en helemaal niet dacht aan het gevaar, waartegen vader en moeder en de zusjes thuis hem zo dikwijls hadden gewaarschuwd. Steeds doller werd de jacht.

... Broos hoorde de angstkreten van de jongen, sprong naar buiten en zag nog hoe Broosken in een wijde boog door de lucht werd geslingerd en neersmakte in het aardappelveld aan de andere kant van de molenterp. Haast zonder de trap te raken was de mulder beneden en rende schruwelend de berm af. Hij vond Broosken daar liggen, vormeloos ineengestuikt. Nog éénmaal deed het ventje zijn ogen open voor een glimlach, die dadelijk verstarde tot een smartvolle grijns. En Broosken roerde niet meer, Broosken was dood.

De mulder nam zijn zoontje op zijn armen en stond daar, hoog opgericht, verwezen te kijken. Het kon niet waar zijn... Hoe mild scheen de zon, hoe schoon was alles daar om hem heen, hoe vlijtig draaide de molen, zoef... zoef... zoef... En in zijn armen droeg hij de dood... Het kon en het mocht niet waar zijn. Op hetzelfde ogenblik vielen drie korte, klare slagen uit de toren van het kerksken. ‘Was toch waar... Daar het kerksken, achter hem de molen, en op zijn armen hield hij Broosken. En toen deed Broos wat hij nooit in zijn leven had gedaan. Hij huilde

een lelijke vloek, nog een en nog. En schudde een vuist naar het kerksken en naar de hoge blauwe hemel. Want die hadden er de schuld aan, die zagen het gebeuren en deden niets.

Zo vonden hem zijn vrouw en de meisjes en de mensen uit de buurt.

...Zo was het gebeurd met Broosken-van-de-mulder. Op het kerkhof kwam er een blauw kruisken bij en in het molenhuis bleef het stil sinds die rampvolle dag. En van de vroegere opgewekte, naarstige Broos was er alleen nog een zwijgende, norske man overgebleven, waar ze thuis voor beefden en die de gulle groet van de boeren met een onverstaanbaar brommen beantwoordde. Een man, die om alles en om iedereen te wrokken liep, die alles en iedereen de rug toekeerde, ook de pastoor en het kerksken en Onze Lieve Heer. Een man, die zelfs de dag niet meer wilde zien.

(wordt vervolgd)

Leo Op de Beeck

De gemeenteraad 100 jaar geleden.

In 1890 waren er gemeenteraadsverkiezingen op 19 en 26 oktober. Tijdens de eerste zitting van de nieuwe legislatuur, op **3 januari 1891** legden de raadsleden de toen reeds gebruikelijk eed: "Ik zweer getrouwheid aan den Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk" af. De volgende zes jaren zouden burgemeester Jacobus Broeckx, schepenen E Meynendonckx en G Sels en raadsleden J Van Gorp, Adriaan Verschuieren, J Jansens, Adri. Huysmans, J Roes, P.J. Verredt het besturen van de gemeente ter harte nemen.

Tijdens de zitting van **19 januari 1891**, merken we iets bijzonders op in het verslag. Na de goedkeuring van de verkoop van schaarhout ten behoeve van het Armenbestuur werd een klacht van de arrondissementscommissaris tegen gemeentesecretaris Petrus Diels behandeld. Omdat betrokkene de zaal diende te verlaten werd in het boek van de gemeenteraadsverslagen, bijna een ganse pagina wit gelaten. Hoe het dan met de klacht verder verlopen is, kunnen wij nu niet meer

achterhalen.

De kosten voor het feest ter gelegenheid van de inhaling van Jacobus Broeckx als nieuwe burgemeester waren wel een beetje tegengevallen. Ruim 700 fr bleek er nodig te zijn om de nodige versiering aan te kopen. Daarom besliste de gemeenteraad om een bijzonder krediet in de begroting in te schrijven.

De bouw van de kerk van Oosthoven bleef voor de nodige beroering zorgen tijdens de bijeenkomst van **18 februari 1891**. De gouverneur van de provincie Antwerpen drong immers in een schrijven van 8 december 1890 aan op de verhoging van de tussenkomst van de gemeente in de bouw van de kerk van Oosthoven. Unaniem besloot de gemeenteraad om een smeekschrift te schrijven naar de gouverneur om kwijtschelding te bekomen van deze 2.000 fr. Als redenen haalden zij hiervoor de moeilijke financiële situatie van de gemeente aan. De vele geplande werken maakten het de gemeente bijna onmogelijk om voor een grotere som dan de voorziene 6.000 fr tussen te komen, zonder de gemeente onnodig zwaar te belasten. De raadsleden wilden dat zowel de staat als de provincie ieder voor één derde tussen zouden komen in de kosten.

Het smeekschrift van de raadsleden kent blijkbaar succes, want op **28 maart 1891** wordt definitief besloten om de bijdrage van de gemeente in de kosten voor het bouwen van de St Antoniuskerk te behouden op 6.000 fr.

Op **8 april** besprak de gemeenteraad een tussenkomst van 75 fr in de kosten voor het gratis uitdelen van zetgoed van aardappelen aan behoeftigen. Deze vraag van de arrondissementscommissaris werd afgewezen omdat de totale kosten 400 fr bedroegen en er slechts aan 40 gezinnen zetaardappelen werden uitgedeeld, (10 fr per gezin), iets dat de raadsleden meer dan voldoende vonden.

Op **16 april** werd de hierboven vermelde tussenkomst van 75 fr wel goedgekeurd. Het bleek immers dat de gemeente, indien zij meewerkte aan de ondersteuning van de kleine landbouwers en landbouwwerklieden, een subsidie van 225 fr kreeg vanwege de staat. Rekenen konden zij blijkbaar in die tijd ook al.

Het plaatsen van kapstokken in het gemeentehuis, zoals voorgesteld door raadslid Huysmans, werd goedgekeurd in twee schuifjes. Eerst verklaarden zes van de acht raadsleden zich akkoord om in het gemeentehuis een kapstok onder te brengen, waarna zeven van de acht instemden met de aankoop van de kapstok in gietijzer.

Het verharden van de Kerk- en Polderstraat zorgde dan weer voor meer animo in de gemeenteraad. Na een hele reeks aanmerkingen zoals secretaris Diels in het

verslag aanhaalt, stemde men afzonderlijk over deze twee uit te voeren werken. Uiteindelijk stemden vier raadsleden voor de verharding van de Kerkstraaten vier tegen. De aanleg van kasseien in de Polderstraat droeg de goedkeuring van 2 raadsleden weg, terwijl er zes tegenstemden.

Tijdens de raadszitting van **27 mei 1891** keurden de raadsleden de verhuring van de Liereman goed. De huurder mag in de Liereman grasmaaien, vee weiden, vissen en jagen. In deze vrijkorte raadsbijeenkomst namen de gemeentebestuurders akte van de rekeningen van de drie kerkfabrieken, van de gemeente, de godshuizen en het armbestuur en keurden ze de rol van de gemeentebelastingen goed.

De zitting van **4 juni 1891** was weer grotendeels gewijd aan het probleem van de verharding van de Kerkstraat. Nu bleek dat de raadsleden die tegenstemden wel in principe akkoord waren om de straat te verharden, maar dat zij het niet eens waren over het tracé dat voorgesteld werd. Zo was er o.m. raadslid Huysmans die vroeg om de steenweg niet alleen tot aan de kerk door te trekken maar ook tot aan de school.

Over het toekennen van een toelage van 100 fr aan het vrije brandweerkorps van de gemeente was men het allemaal wel eens. Ook het verzenden van een brief naar de directie van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen om te pleiten voor de aanleg van de tramlijn Turnhout - Oud-Turnhout - Retie - Dessel - Mol - Meerhout - Vorst - Veerle - Zichem werd zonder genoteerde opmerkingen goedgekeurd.

Leo Verstraelen

ASLK - SPAREN

REEDS JAREN HET MEEST ERVAREN

UW BANK EN VERZEKERINGSTEAM

The logo for ASLK features the letters 'ASLK' in a large, bold, blue sans-serif font. To the right of the letters is a small blue icon of a crown sitting atop a rectangular box, representing a bank or financial institution.

Agentschap Arendonk

De Valken 8

2370 Arendonk

Tel. 014/ 67.76.96

Agentschap Oud-Turnhout

Steenweg op Turnhout 3

2360 Oud-Turnhout

Tel. 014/ 42.15.28